

מודל אינטגרטיבי בטיפול באילמות סלקטיבית

נעמה קלוזנר

ד"ר מעין שורר

היחידה לאילמות סלקטיבית
המחלקה לרפואה פסיכולוגית
מרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל
maayans@clalit.org.il

✚ הפרעת חרדה, המופיעה בילדות, ומאופיינת בחוסר יכולת לדבר במצבים חברתיים מסוימים בהם מצופה מן הילדים לדבר (כגון גן, בית ספר), וזאת למרות יכולתם לדבר במצבים אחרים.

✚ על פי רוב הילדים מדברים בבית עם בני משפחה קרובים, אולם אינם מדברים במצבים מחוץ לבית או עם אנשים מחוץ למשפחה.

✚ שני סוגים – כרונית וחולפת (כרונית = יותר מחודש ולא החודש הראשון של ביי"ס/גן)

תקינות השפה – הגורם העיקרי לאילמות אינו בעיות שפתיות או העדר ידע של השפה (ב-20-30% מהמקרים קיימת בעיה שפתית. הגירה היא גורם סיכון).

תקינות התקשורת - לא נובע מהפרעה התפתחותית או הפרעה פסיכיאטרית, כגון PDD, סכיזופרניה (קיימים מקרים בהם האילמות הסלקטיבית מלווה בהפרעה התפתחותית)

סלקטיביות באילמות

- **טמפרמנט ומאפייני אישיות**

- **מפגש עם סיטואציה מעוררת חרדה (כניסה לגן)**

- **שימוש בדפוס התמודדות הימנעותי**

- **הסביבה מאפשרת את ההימנעות (אין דרישה לדבר)**

- **ההימנעות מתקבעת ומחזקת עצמה (רווח ראשוני, רווח משני, פחד גדל של הסביבה)**

- **סיבוך בגיל המבוגר יותר : מה יגידו כשאשתנה? דימוי עצמי פגוע, בידוד חברתי, כישורים חברתיים לקויים**

חשיבות קריטית להתערבות טיפולית בגיל הצעיר!

חרדה ספציפית מדיבור ללא חרדות אחרות/חרדה מתונה לעומת –

חרדה ספציפית מדיבור בשילוב רמה גבוהה של חרדות אחרות

חרדה ספציפית מדיבור בשילוב אפוזיציונליות

חרדה ספציפית מדיבור בשילוב פסיכופתולוגיה הורית

✚ "תנו לו זמן, זה יעבור"

✚ "לא כדאי לדבר על הבעיה, זה רק יחמיר אותה"

✚ "עדיף לטפל בדרכים העוקפות את הדיבור (אמנות, משחק)"

✚ "מדובר בבעיה עמוקה, הדורשת טיפול של שנים"

✚ "כאשר הדימוי העצמי יתחזק, הוא ירגיש בטוח לדבר".

תכנית
קוגניטיבית-
התנהגותית

פסיכו-חינוכי

עבודה
מערכתית

הדרכת הורים

**חשיבה
פסיכודינאמית**

המשגת האילמות כהפרעת חרדה

הסבר על מנגנונים היוצרים ומשמרים חרדה ובראשם מנגנון ההימנעות

הבהרת הרציונל לטיפול המבוסס על חשיפות מדורגות

הפרכת מיתוסים לגבי משמעות הסימפטום

זיהוי האמונות המוקדמות

זיהוי מקומו של הסימפטום בדינמיקה המשפחתית

✚ מרכיב התנהגותי –

מיפוי ההמנעויות – בוא נדבר על זה

בניית סולמות חשיפה מדורגים - יצירתיות, משחקיות והומור

הכללה מחדר הטיפולים לסביבה הטבעית – מובנית ובליווי

תכנית חיזוקים – קשר חיובי

תכנית החשיפות המדורגות כ"מרחב מעבר פוטנציאלי"
להתמודדות עם חרדות.

ההורים שותפים אקטיביים מלאים בטיפול!

הכרה בתפקידם בשימור הסימפטום – מידע פסיכו-חינוכי

שינוי העמדה ההורית מעבר מעמדה מפצלת (הגנת יתר או דורשנות תוקפנית) לעמדה דיאלקטית (מדרבנת תומכת)

הבנה מעמיקה יותר של הילד, המשפחה והסיבות להתנגדויות ול"התקעויות"

✚ בניית סולמות חשיפה מדורגים בסביבה החינוכית

✚ שיתוף פעולה עם גנות ומורות:

גיוס לשיתוף פעולה

עבודה על קונספציות שגויות

תמיכה והדרכה על משחקיות בחשיפה

תמיכה והדרכה סביב ה"פגיעה הנרקיסיסטית"

תכנית
קוגניטיבית-
התנהגותית

פסיכו-חינוכי

עבודה
מערכתית

הדרכת הורים

**חשיבה
פסיכודינאמית**